

**РЕЦЕПЦІЯ Т. ШЕВЧЕНКА У ТВОРЧОСТІ ПЕТРА ВОЛИНЯКА
1940-Х РОКІВ**

У статті відтворена специфіка рецепції Т. Шевченка у творчості Петра Волиняка 1940-х років. Проаналізовано такі аспекти літературної традиції, як алюзія, цитата, образ, мотив. У проблематиці творів П. Чечета переважають мотиви визволення нації та особистості, які продовжують шевченківські ідейні відкриття. На матеріалі оповідань «Земля кличе», «Лист із Волині», «В тайзі», «Де предки спочили...», «Під Кизгуртом» та репортажу «Кубань – земля українська, козака...» простежується суголосність світоглядних переконань письменника і журналіста української діаспори із класиком української літератури. Шевченківські християнські акценти, а також образи божевільної, думки, нудьги, вільного вітру, степу знаходять у цих текстах творче продовження. У репортажі Петро Волиняк часто звертається до саркастичної гостроти Шевченкових образів, заявлених у поемах «Кавказ», «І мертвим, і живим...», «Юродивий». Серед здобутків П. Чечета – політична метафора, створена в шевченківському дусі.

Ключові слова: рецепція, літературна традиція, алюзія, цитата, образ, мотив, політична метафора, оповідання, різдвяне оповідання, репортаж.

Постановка наукової проблеми та її значення. Націєтворчі ідеї та художні відкриття Т. Шевченка сформували виразну літературну традицію в українському просторі. «У хороший Шевченків слід ступаючи...» (як писав Іван Кошелівець, аналізуючи поезію В. Симоненка) стане своєрідною проформою вираження суголосності переконань. Тим більше, що «Рецепція Шевченка в українській літературі завжди була чимось ширшим за просто рецепцію найвидатнішого класичного автора. Вона традиційно більше говорить про реципієнта, будучи тим дзеркалом, у якому найясніше розкривається його власне обличчя» [15, с. 157].

Аналіз досліджень цієї проблеми. Шевченківська традиція в українській діаспорній літературі ХХ ст. має багату бібліографію [6–14; 16]. Однак поза увагою дослідників залишається вивчення творчої діяльності Петра Волиняка.

Мета статті – відтворити специфіку рецепції Т. Шевченка у творчості Петра Волиняка 1940-х років.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Життєві університети Петра Волиняка (псев-

донім Петра Кузьмовича Чечета) (1907–1969) відбулися не тільки в Україні. Студював східні мови в Ташкентському Середньоазійському державному університеті, після ліквідації Сходознавчого факультету повернувся до Києва, де 1930 р. вступив до Українського інституту лінгвістичної освіти. 1932 р. «зробив перерву у своєму навчанні й поїхав на Кубань – українізувати школи для нащадків запорозьких козаків. Через деякий час (1933 р. – М. Я.) вернувся обурений: московська влада припинила українізацію на Кубані, а українізаторам загрожував арешт» [5, с. X]. 1933 р. його заарештовано в рідному селі, наступні три роки – перебування в київській Лук'янівській в'язниці, будівництво Біломорсько-Балтійського каналу. Під час німецько-фашистської окупації Петро Волиняк працював у земельних відділах на Дніпропетровщині. Побував у німецькому концтаборі, після чого подався на захід, потрапив до табору для переміщених осіб «Лексенфельд» у австрійському місті Зальцбург, де розпочав видавничу діяльність. 1948 р. переїхав до Канади. Працював у газеті «Гомін України», відновив своє видавництво «Нові дні». 1950 р. вийшов перший номер журналу «Нові дні», незмінним видавцем, редактором і автором якого Петро Волиняк був до кінця життя. П. Чечет видавав також дитячий журнал «Соняшник» (1956–1960).

І. Олексюк згадує обітницю Петра Волиняка: «...як вийду на волю, то все своє життя буду боротися всіма мені доступними засобами проти цього злочинного режиму, який знищив не тільки моє власне життя, але й так брутално нищить мій народ» [5, с. 628]. Художня, літературно-критична та публіцистична спадщина П. Чечета стали тим доступним засобом боротьби з тоталітарною системою. У проблематиці оповідань Петра Волиняка переважають мотиви визволення нації та особистості. Зокрема, в оповіданні «Лист із Волині» осмислюється доля дітей репресованих батьків; у фрагменті «Де предки спочили...» за допомогою ретроспекції (роздуми дівчинки) та візуальних образів козацької могили, степу актуалізується ідея відродження нації; в різдвяному оповіданні «В тайзі» в долі нескореного Гната відтворено драматизм української нації.

Антеїстичні мотиви оповідання «Земля кличе» розвиваються в умовах колективізації: Україна вкотре презентує Шевченкове «на нашій – не своїй землі» [2, с. 21]. Весняний пейзаж і веснянка [2, с. 22] настроєво суголосні поетичним описам у розділі «Гонта в Умані» поеми «Гайдамаки»: «Встала й весна, чорну землю / Сонну розбу-

дила, / Уквітчала її рястом, / Барвінком укрила; / І на полі жайворонок, / Соловейко в гаї / Землю, убрану весною, / Вранці зустрічають...» [17, т. 1, с. 103–104]. Доречно пригадати тут і Франкові алюзії (поезія «Земле моя, всеплодющая мати...»), які проступають у твердженні «Добре вродила всеплодющая земля-мати» [2, с. 22]. Топос оповідання (земля поблизу Случі) споріднений із Шевченковою повістю «Варнак».

Загальнолюдське бачення невідворотності смерті («Але смерть невмолима. Закони її тверді і нерушимі» [2, с. 23]) пов'язує оповідання «Земля кличе» з поезією Т. Шевченка «Косар» (цикл «В казематі»). Герой твору селянин Демид висловлює, окрім того, і філософське розуміння закономірностей буття: «Щоправда, не боявся він смерті, бо знав, що ніщо не щезає безслідно. Знав, що народження і смерть – лиш ланки в прекрасному ланцюгу вічного буття» [2, с. 23].

Суголосність світоглядних переконань П. Чечета із Т. Шевченком підкреслюється відповідними ідейними (та ідеологічними зокрема) акцентами у прозі 1940-х років. За спогадами Вадима Сварога (псевдонім Балаха Вадима Віталійовича. – *М. Я.*), Петро Волиняк «був демократом найчистішої води, [...] він був проти всіх тоталітарних ідеологій будь-якого забарвлення і пристрасно викривав той варварський, антинародний режим, що поставив собі метою вчинити над нашим народом етноцид, знищити його національну душу» [5, XIII].

Як і в героїв Т. Шевченка, в героїв оповідання «Лист із Волині» надія тільки на Бога: «Загнала нас війна в чужу сторону і захватила революція. Нема й людей добрих тепер. Надійтеся, дітки, на Бога – Він один тепер може допомогти вам» [2, с. 29]. В уявленні дітей Бог постає як справедливий суддя: «Боже Великий і Добрий! Покарай злих ворогів наших і визволи наших тата і маму з тюрми додому!» [2, с. 33]. Доречно пригадати і ліричний відступ комедії Т. Шевченка «Сон» («Чи бог бачить із-за хмари / Наші сльози, гори» [17, т. 1, с. 183]), і звертання в поезії «Як умру, то поховайте...» та ін.

Пейзаж весняного вечора [2, с. 31] створений Петром Волиняком за антитетичним принципом до Шевченкової поезії-мрії, поезії-ідилії «Садок вишневий коло хати...»: сім'ї нема, діти – сироти при живих батьках, репресованих радянською владою.

Шевченків образ жінки (чи дівчини), яка збожеволіла («Причинна», «Марина»), знаходить творче продовження в образі матері Галі та Василя. Із в'язниці її випустили, але вона втратила розум: «ходять

мама по двору, щось говорять до себе, дивляться кудись далеко, а очі в них великі-великі, але наче туманом затягнені; одежа брудна та пошматована, а чорні коси звисають (простоволосі вони були) і, наче одвічна скорбота, вкривають голову і плечі» [2, с. 38]. Безтямна жінка знайде собі смерть у криниці, шукаючи там дітей. Принагідно пригадаємо топос криниці як місце смерті Шевченкових героїв («Титарівна», «Не спалося, а ніч, як море...», «Москалева криниця»).

У такому ж дусі виписаний трагічний образ матері в оповіданні «Мати». Збожеволіла жінка намагається врятувати від голодної смерті своїх дітей. Та ні очікуваний кусень трупа коня, ні вбивство чоловіка не в змозі змінити ситуацію. У розв'язці твору постає надія, що хоча б найменшенька Марійка виживе. В ідейних акцентах тексту П. Чечет розвиває шевченківські знахідки. Це зокрема образ хати-пустки («Осика», «Не кидай матері, казали...», «Рано-вранці новобранці...», «Не хочу я женитися...» та ін.): «На дворищі – гола хата чорними вікнами на світ дивиться. Гола зовні і в середині порожня. Така пустка, що й мухи в ній не тримаються – десь повилітали вже. Чи подохли може, бо що їсти у цій пустці мали?» [5, с. 490]. Доречними є й паралелі до українського покріпаченого села («Чорніше чорної землі / Блукають люди [...] Неначе люде подуріли, / Німі на панщину ідуть [...]» [17, т. 2, с. 111] («І виріс я на чужині...»)): «А село колгоспне було чорне й німе» [5, с. 496].

У різдвяному оповіданні «В тайзі» розвивається шевченківський мотив визволення нації та собистості. До твору Петро Волиняк обирає епіграф із думи, який увиразнює ідейний задум твору. Відомо, що в період «трьох літ», добираючи епіграфи, поет активно звертався до Біблії. Фольклорний текст Т. Шевченка обирає як мотто до розділу «Гонта в Умані» поеми «Гайдамаки». Окрім того, поет використовує стилістику народних дум у таких творах, як «Сліпий», «Прогулка с удовольствием и не без морали».

Як і в імперській Росії, в Радянському Союзі переслідують тих, хто плекає ідею політичної свободи нації. Біографії і Т. Шевченка, і Петра Волиняка – яскраве підтвердження такої закономірності в тоталітарній державі. В оповіданні «В тайзі» П. Чечет відтворює обставини життя ув'язнених, але сильних духом людей: «Київ. Лук'янівка. Етапна камера для політичних, вірніше для українців. Радість до життя повернутих трупів і серед них найближчий друг, що йому

тільки но замінили розстріл на десять літ заслання, який демонстративно співає на всю тюрму:

*«Боже великий, єдиний,
Нам Україну храни»» [2, с. 43].*

Закономірно, що для зіставлення доречно звернутися до поезій громадянського звучання циклу «В казематі» – «Згадайте, братія моя...», «Мені однаково, чи буду...», «В неволі тяжко, хоча й волі...», «Чи ми ще зійдемося знову?..». Християнські ідеали, зокрема надія на очищення, волю, споріднюють фінальну сцену поеми Т. Шевченка «Варнак», створеної на засланні, і звертання Петра Волиняка до мотиву різдвяного очікування дива («Тиша запанувала на тюремному подвір'ї. І раптом затужив Київ дзвонами з золотoverхих старих церков своїх» [2, с. 43]; через вісім років на засланні напередодні Святого Вечора Гнат вирішує втікати).

Проблематика оповідання «В тайзі» споріднена не тільки із творами Т. Шевченка періоду заслання, відчутними є паралелі до щоденникових записів поета. «– Не злочинця карають, а того, хто вміє бачити і думати – казав колись його друг.

Гнат добре розумів їх «перековку». Він знав, що мусить умерти, або перестати бути людиною» [2, с. 44]. Згадаймо запис у «Журналі» Т. Шевченка 20 червня 1857 р.: «Все это неисповедимое горе, все роды унижения и поругания прошли, как будто не касаясь меня. Малейшего следа не оставили по себе. Опыт, говорят, есть лучший наш учитель. Но горький опыт прошел мимо меня невидимкою. Мне кажется, что я точно тот же, что был и десять лет тому назад. Ни одна черта в моем внутреннем образе не изменилась. Хорошо ли это? Хорошо» [18, т. 5, с. 25]. Важливим є також зіставлення очікування волі. Т. Шевченко, перебуваючи на засланні, створив промовисті поезії «Не гріє сонце на чужині...», «Самому чудно. А де ж дітись?..», «А. О. Козачковському», «Ой гляну я, подивлюся...», «Ну що б, здавалося, слова...», «Мов за подушне, оступили...», «Г. З.», «І небо невмите, і заспані хвилі...», «Думи мої, думи мої...», «Не для людей, тієї слави...», «І знов мені не привезла...», «В неволі, в самоті немає...», «Не додому вночі йдучи...», «Неначе степом чумаки...», «Заросли шляхи тернами...», «Хіба самому написать...», «Лічу в неволі дні і ночі...», «Буває, в неволі іноді згадаю...», «Чи то недоля та неволя...» та ін. В надії на звільнення із заслання поет почав вести

щоденникові записи. Герой Петра Волиняка переживає аналогічні сподівання: «Настрій був бадьорий. Вірилось, що це останній етап до довгожданної волі. [...] Нічого так не гнітило, як довгорічне пасивне очікування. Живий і енергійний від природи він мусів удавати з себе безвольну істоту, бо найменший вияв волі загрожував фізичним знищенням» [2, с. 48].

На образному рівні також можна простежити вплив Шевченкових образів: думки («І раптом змінилася думка. Вона потекла швидко, як бурхлива річка карельська, що котить свої темні води у далеке крижане море» [2, с. 44]), вільного вітру («...Гнат Польовий не витримав дождання. Вітер занадто волею дихав, і я пішов назустріч вітрові» [2, с. 46]), нудьги («Нудьга здавила серце і дві великі сльози скотилися з підопущених повік» [2, с. 54]). Споріднює з Т. Шевченком і гіперболізований романтичний пейзаж, побудований на суголосності світу природи та людини («Здавалося, що то не вітер, а якась невмолима сила суголосою сурмою регочеться, тішиться своєю непереможною міццю і не буде їй зупину ніде і ніколи» [2, с. 50]), і образ сильного байронічного героя («— Вони не люблять сильних людей. Влада нівелює все на своєму шляху, і горді голови, що підносяться над натовпом, нещадно зрізаються гострим мечем — згадував Гнат київські розмови» [2, с. 49]; «Гнат сміливо ішов вперед. Не боявся бурі. Він ще з дитинства любив ходити в таку годину, любив боротись з бурею» [2, с. 49]).

Україноцентричність Гната та Шевченкових героїв Семена Палія («Чернець»), Саватія Сокири («Близнецы») підкреслюється звертанням до Києва як осердя рідної землі. В оповіданні Петра Волиняка образ цього міста постає в мареннях Гната [2, с. 52–55].

П. Чечет наголошує також на силі колядки [2, с. 54–55], аналогічно Т. Шевченко утверджував силу молитви (напр., поезії 1860 р. «Молитва», «Царів, кровавих шинкарів...», «Злоначинаючих спини...»). Петро Волиняк наводить також колядку про справедливість Бога: ««Бачить же Бог, бачить Творець, / Що мир погибає»...» [2, с. 56]. Окрім того, християнський текст виконує в оповіданні соборницьку функцію: «...колядка неповторною симфонією лунає над усім і котиться пружним повітрям на захід до Бескидів і на схід до Кавказу» [2, с. 55].

Українська ментальність як етно- та соціально-психологічна категорія реалізується у відповідному емоційному, когнітивному та поведінковому параметрах героїні оповідання «Де предки спочили...».

Горда Марійка («Володарка відчувається в поставі її» [2, с. 59]), як і Шевченкові герої, вдивляючись у простір степу, відчуває прагнення волі: «Коли дивилася з могили на лани, то чаділа від того. Тужно ставало. Щось щеміло коло серця» [2, с. 57]; «Всі частини тіла брєніли тугою невломою за життям. Отой дух степовий, що вітром кинутий сюди, заграв її кров'ю, збудив щось давнє, правічне» [2, с. 60].

Пейзаж, педставлений у фіналі твору, постає як антитеза до експозиції послання «До Основ'яненка»: «Тихо в плавнях. Лише Павлюк хлюпоче та листя яворове до його озивається. Про славу козацьку розмовляють.

Тиха і радісна розмова їх. Тішаться, що не зникла ще сила козацька січова: ще живе вона в крові Марійчиній. Живе і житиме. Аж поки степ чебрецем та полинем дихатиме, а місяць у Підпільній проміння купатиме» [2, с. 61]. Важливо, що вказане місце написання твору – Капулівська Січ (тобто Чортотлицька, або Стара Січ).

В оповіданні «Під Кизгуртом» подієвість розгортається в Казахстані. Чимало описів місцевого населення та спостережень про українців, росіян, казахів та киргизів нагадують Шевченкові роздуми періоду заслання.

Привертають увагу авторські акценти образу тополі: «– Яке прекрасне дерево, оця тополя, – думав собі Павло. – Куди б не заїхав, а тополю побачив – і все, що зовссім чужим здавалося, стає рідним і близьким.

Так і оце місто. Дивиться на нього і щось спільне з Києвом бачить. Ніби дивиться з Шевченківського бульвару вниз, на захід (туди, звідки Богдан славою до Києва кинув) і стає йому затишно й радісно в цьому чужому азійському місті» [4, с. 15–16]; «Лише стрижень, мов кілок у воді, в затуманеній голові стоїть:

«Там тополі у полі на волі»...» [4, с. 16].

Окрім однойменної поезії П. Тичини, на поверхні також і Шевченкові вподобання образу тополі (балада «Тополя», поезії «Коло гаю в чистім полі...», «Не тополю високою...», український пейзаж у комедії «Сон («У всякого своя доля...»)), малюнок олівцем).

Звертається Петро Волиняк і до явної цитати з поезії Т. Шевченка «N. N. Сонце заходить, гори чорніють...»: «Пірнуло воно (сонце. – М. Я.) у сизо-синє море хвилястого казахстанського степу.

– «Сонце заходить – гори чорніють», а тут навпаки: сонце заходить, гори палають, – жартує про себе Павло» [4, с. 18].

Присутній Кобзар у тексті оповідання і згадкою про українську школу ім. Шевченка в Ташкенті, де короткий час, до закриття, навчалася Оксана [4, с. 22].

Муза Т. Шевченка завжди на передньому плані в боротьбі проти тоталітаризму. Публіцистичні потенції репортажного жанру у творчій діяльності Петра Волиняка активно реалізуються й за допомогою влучних Шевченкових образів і мотивів. У репортажі «Кубань – земля українська, козака...» відтворено процеси згортання українізації та організації голодомору на Кубані 1932–1933 рр. Характеризуючи обставини радянської доби, автор влучно зобразив представників влади: «Здавалося, що ось-ось найде просвітлення і товариш Півень заспіває іншої пісні, ніж співає щоденно. Бачу, що мучить його совість, що почуває вину свою перед народом, але покаятись не може. Дуже далеко пішов у запродавстві своєму товариш Півень» [3, с. 33]. На поверхні – Шевченкове «Гірше ляха свої діти / Її розпинають» [17, т. 1, с. 253] («І мертвим, і живим...»).

Ретроекскурси в репортажі пояснюють походження кубанських козаків. Історичні перекази, почуті на Малиновому Клині («...ще за цариці Катерини треба було Москві заселити кубанські степи, не так, щоб боронитись від Кавказу, як, швидше, завоювати його. Тож приходило військо на Полтавщину, оточувало село, забиравало старого й малого й під конвоєм гнало на Кубань» [3, с. 5]), спонукають автора зробити зіставлення: «Слухаю цю немудру розповідь і мимоволі порівнюю часи цариці Катерини, яку наш народ прозвав сукою, з часами «найгеніяльнішого» Леніна і «сонцеподібного» Сталіна. Тільки одна ріжниця: тоді лише вивозили, а тепер ще й самі тікаємо! Тікаємо, бо нема місця українцеві в Києві, чи в Харкові: як за зайцями сталінські песиголовці полюють за ними. Тож і тікають українські патріоти з України, як щури з дірявого корабля, щоб життя своє врятувати» [3, с. 6–7]. Антитезний вислів Т. Шевченка «На нашій – не своїй землі» [17, т. 2, с. 8] (поезія «Мені однаково, чи буду...») найбільш доречно характеризує цю національно-політичну ситуацію.

Автор наводить чимало фактичних підтверджень того, що жителі Малинового Клину – етнічні українці. Це мова, прізвища [3, с. 14–15], український фольклор. Серед усної народної творчості – і Шевченкові тексти: «Маючи намір привчати дітей до самостійної праці і

разом з тим одержати етнографічний матеріал, я дав завдання учням сьомої класу записати кожному по п'ять народніх пісень. Яке ж було моє здивування, коли через тиждень я одержав майже цілий «Кобзар», напрочуд неписьменно переписаний. Накинувся я на цілу класу, а особливо на ліпших учнів, докоряючи, за намір ошукати мене і за лінивість пошукати й записати справжні народні пісні. Це так зацікавило мене, що я мусів переконатися й таки переконався згодом, що ціла станиця співає майже всі твори Шевченка, не підозрюючи навіть, що то твори українського поета. Більшість тих, які співали твори Шевченка, про автора їх ніколи й не чули й нічого не знали» [3, с. 39]. Найважливішим свідченням є спосіб мислення, національний дух, який не може викоренити влада, тож прагне знищити фізично – голодомором.

Радянське господарювання призвело до винищення родючих земель, жнива на Кубані мають жалюгідний вигляд [3, с. 27–34]. Після примусової колективізації актом антиукраїнського терору став організований владою голодомор. Автор звертається до символічного вираження образу смерті: «Смерть голодна йшла степами забур'яними й на ходу косу мантачила. Почорніли люди від страху й голоду, а вмирати не хотять» [3, с. 22] (для зіставлення можна пригадати такі поетичні твори Т. Шевченка, як «Косар» і «Чума»). Радянська держава торує шляхи смерті, «І все мовчить, і все терпить. Не запротестує, не обізветься навіть, бо чи знайдеться сміливість протестувати, коли вся безмежна країна, «від молдаванина до фіна» і від литовця до японця, день і ніч виспіває:

*«Человек проходит, как хозяйн,
необ'ятной родини маей?»» [3, с. 22–23].*

Політична гострота Петра Волиняка підсилена влучним Шевченковим «Од молдованина до фінна / На всіх язиках все мовчить, / Бо благоденствує!» [17, т. 1, с. 247–248] (поема «Кавказ»), що саркастично підтверджує закономірність імперських структур, побудованих на рабському поневоленні усіх національностей.

Привертає увагу творче продовження саркастичного пересмилення П. Чечетом біблійного образу всевидящого ока (поема «Юродивий»): «Де ж тебе, пшеничко-годувальнице наша, заховати, щоб око всевидящеє з Кремля московського не запримітило?» [3, с. 51]; «Шор, всевидящеє партійне око в станиці Ново-Малоросійській, чу-

дово виконував наказ партії» [3, с. 64]. Петро Волиняк розвиває політичну метафору Т. Шевченка: твердження «московська сокира ось-ось по в'язах стукне» [3, с. 60] створене на зразок поетового «Довелось запить / З московської чаші московську отруту!» [17, т. 1, с. 248] («Кавказ»).

Алюзії до поеми «Кавказ» проступають у характеристиці образу представника влади: «А Шор з ката ГПУ знову перетворився на всесильного уповноваженого райкому, якому й сонце коритись мусить [...]» [3, с. 48]; порівняймо: «Чом ви нам / Платить за сонце не повинні!» [17, т. 1, с. 247].

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Загально-відомо, що «Кожний літературний вплив зв'язаний з частковим перетворенням запозиченого елемента відповідно до національних традицій та індивідуальних естетичних уподобань митця» [1, с. 64]. Рецепція Т. Шевченка у творчості Петра Волиняка 1940-х років засвідчує суголосність світоглядних переконань, презентуючи творче продовження образів, тем і мотивів класика української літератури. Закономірно, що в перспективі доречно проаналізувати в такому ж аспекті творчість П. Чечета 50–60-х років ХХ ст.

Джерела та література

1. Будний В. Порівняльне літературознавство : [підручник] / В. Будний, М. Ільницький. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 430 с.
2. Волиняк П. Земля кличе : [оповідання] / П. Волиняк. – Зальцбург : Нові дні, 1946. – 63 с.
3. Волиняк П. Кубань – земля українська, козака... : [репортаж] / П. Волиняк. – Буенос-Айрес ; Полтава ; Зальцбрук : «Наукова Друкарня», 1948. – 71 с.
4. Волиняк П. Під Кизгуртом : [оповідання] / П. Волиняк. – Зальцбург : Нові дні, 1947. – 47 с.
5. Волиняк П. Поговоримо відверто : [вибрані статті й оповідання] / П. Волиняк ; вступ. ст. В. Сварога ; ред. В. Сварог ; співред. Д. Кислиця. – Торонто : Нові Дні, 1975. – 662 с.
6. Жигун С. Тарас Шевченко у творчості Бориса Антоненка-Давидовича / С. Жигун // Шевченкознавчі студії : зб. наук. пр. – Вип. 13 / Відп. за вип. А. О. Гудима. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2011. – С. 174–180.
7. Конончук М. Шевченкові заповіді свободи у трактуванні Юрія Лавріненка / М. Конончук // Шевченкознавчі студії : зб. наук. пр. – Вип. 13 / Відп. за вип. А. О. Гудима. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2011. – С. 73–82.
8. Конончук Т. Шевченкіана в радіопубліцистиці Юрія Лавріненка / Т. Конончук // Українознавство. – 2007. – № 2. – С. 131–135.

9. Костенюк О. Докія Гуменна про Тараса Шевченка / О. Костенюк // Шевченкознавчі студії : зб. наук. пр. – Вип. 7 / відп. за вип. С. В. Задорожна. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2005. – С. 94–97.
10. Мирошкіна Н. Постаць Т. Шевченка в есеїстичних розвідках Є. Маланюка / Н. Мирошкіна // Шевченкознавчі студії : зб. наук. пр. – Вип. 10 / відп. за вип. Я. В. Вільна. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2007. – С. 153–159.
11. Нахлік О. М. Шевченко в есеїстиці та поезії Є. Маланюка / О. М. Нахлік // Укр. мова й л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 1999. – № 1. – С. 85–93.
12. Салига Т. Від «Кобзаря» до нації... (Тарас Шевченко у світогляді Євгена Маланюка) / Т. Салига // Тарас Шевченко і європейська культура : зб. пр. Міжнар. тридцять третьої шевченківської конф. (20–22 квіт. 1999 р.) / відп. ред. В. С. Бородин. – Київ ; Черкаси : БРАМА, 2001. – С. 238–247.
13. Селівестрова Л. І. Шевченківські традиції у творчості Яра Славутича / Л. І. Селівестрова // Шевченкіана на початку ХХІ століття : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 190-річчю від дня народж. Т. Г. Шевченка (25 берез. 2004 р.) / Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; уклад. В. О. Ярошик ; ред. С. М. Миценко. – Х. : ХДНБ, 2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com/31.htm>
14. Сподарець М. П. Т. Шевченко у політичній та ідейно-художній концепції І. Багряного / М. П. Сподарець // Шевченкіана на початку ХХІ століття : матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 190-річчю від дня народж. Т. Г. Шевченка (25 березня 2004 р.) / Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; уклад. В. О. Ярошик ; ред. С. М. Миценко. – Х. : ХДНБ, 2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com/31.htm>
15. Павличко С. Теорія літератури / С. Павличко ; передм. Марії Зубрицької. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. – 679 с.
16. Швець Г. Книга Василя Барки «Правда Кобзаря»: жанрова специфіка та проблематика / Г. Швець // Шевченкознавчі студії : зб. наук. пр. – Вип. 12 / відп. за вип. Я. В. Вільна. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2009. – С. 200–205.
17. Шевченко Т. Г. Повне збір. творів : у 12 т. / Тарас Григорович Шевченко. – Т. 1–2. – К. : Наук. думка, 1989–1990.
18. Шевченко Т. Щоденник / Т. Шевченко // Шевченко Т. Повне збір. тв. : у 6 т. – Т. 5 : Щоденник. Автобіографія. – К. : Вид-во АН УРСР, 1963. – С. 7–245.

Яблонский Максим. Рецепция Т. Шевченко в творчестве Петра Воляняка 1940-х годов. В статье воспроизведена специфика рецепции Т. Шевченко в творчестве Петра Воляняка 1940-х годов. Проанализировано такие аспекты литературной традиции, как аллюзия, цитата, образ, мотив. В проблематике сочинений П. Чечета преобладают мотивы освобождения нации и личности, короторые продолжают шевченковские идейные открытия. На материале рассказов «Земля зовет», «Письмо с Волыни», «В тайге», «Где предки упокоились...», «Под Кизгуртом» и репортажа «Кубань – земля украинская, козачая...» прослеживается созучность мировоззренческих убеждений писателя и журна-

листа української діаспори з класиком української літератури. Шевченківські християнські акценти, а також образи сумасшедшей, думы, скуки, свободного ветра, степи находят в этих текстах творческое продолжение. В репортаже Петр Воляняк часто обращается к саркастической остроте шевченковских образов, представленных в поэмах «Кавказ», «И мертвым, и живим...», «Юродивый». Среди достижений П. Чечета – политическая метафора, созданная в шевченковском духе.

Ключевые слова: рецепция, литературная традиция, аллюзия, цитата, образ, мотив, политическая метафора, рассказ, рождественский рассказ, репортаж.

Yablonskyu Maxym. T. Shevchenko's reception in the work of Petro Volynyak of the 1940s. In the article is reproduced specificity of T. Shevchenko's reception in the work of Petro Volynyak of the 1940s. It is analyzed aspects of the literary tradition such as: allusion, quote, image, motif. On the issue of the works of P. Checheta are dominated motifs of liberation and national identity that continue Shevchenko's ideological opening. In the story of stories «Earth calling», «Letter from Volyn», «In the taiga», «Where fathers have fallen asleep...», «Near Kyzhurtom» and reportage «Kuban – Land Ukrainian, Cossack's...» is traced similarity of world views of the writer and journalist Ukrainian diaspora of the Ukrainian classic literature. Shevchenko's Christian emphasis and images of madwoman, thoughts, boredom, free wind, step found in these texts creative extension. In the report Petro Volynyak often refers to the sarcastic severity of Shevchenko's images stated in the poem «Kavkaz», «For the dead and the living...», «Simpleton». Among the achievements of Mr. Chechet are political metaphor created in Shevchenko spirit.

Key words: reception, literary tradition, allusion, quote, image, motif, political metaphor, story, Christmas story, report.